

284.5 A87

Ц 33

ИУСУФ ЦЕКУА
АИАШЬА ИАШӘА

с(48)
ц 33

ИУСУФ ЦЕКУА

W

АИАШЪА ИАШӘА

Ашәуа бызшәахьтә еитәгоуп

Ашәкутыжьырта «А л а ш а р а»
Акуа — 1964

НАЦИОНАЛЬНАЯ БИБЛИОТЕКА
АЛТАЙСКОГО ИМ. Н. Г. ПАЛАСНИР
Отдел национальной и краеведческой
литературы

М 23119хр
6027

С(Абх.)
Ц33

იუსუფ ცეკოვა
ძმის სიმღერა
(აფხაზურ ენაზე)

Юсуф Цеков
Песня брата
(на абхазском языке)

АШӨА ХАМТА

Ашөа еиңу икоузеи! Еихаразакгы уи аиаша
ианиашөаха! Еихаразакгы уи ашөа анхамтаха!
Ааи, ихамтоуп ари ашөку хучы, имтоуп Иусуф
Цекуа, ашөуа поет куңш, иара ишихөо еиңш
«ө-еишьцэа гуакьацэа ирцеиу». Иашөа хамтас
иeitoит уи Аңсны, ацара ахьипо, ахьизхауа,
иагьахьихөо игу тыңьбьаа:

Салам устоит, Аңсны, сыдгьыл,
Аңсуа игуеиңштөкьа ицкьаза.
Салам иусто уара иудкыл,
Згу цкьоу цеис сыңхьаза...
Уара иузыск'уеит иреиңбу сашөа,
Уа уғы саанхарц саңсаны.

«Ахамтеи ахамтеи еишьтоуп» рхөоит аңсуаа.
Иудкыл, Абазашта ацеи, ари ашөку хучы, уа-
шөа-ухамта атакс Аңсны иунато — раңхьазатөи
уара ушөку, поетк нахасабала раңхьаза укьркы
зырхухуз!

Шьапымшла!
Мөамшла!

Не ли Т ар-ң х а.

САН, АҢСНЫ

Аҗсны, Аҗсны, сан сыҗсадгыл,
Са сзыргурҗьо, сзыршәәхәо,
Аҗсны, Аҗсны, сажәа удкыл,
Убла җхароуп җхәа сызго.

Абра итцысуан хара хгара,
Жәытә хабацәа ара инхон,
Уара удгыл ашәа-җхара
Хара ишхалоу ус инхонт.

Бзиа избоит уашәа, уажәа,
Урт ирылоуп са сыҗсы,
Ицацаза ушьха рыжәәа,
Сышка еитцырх'уеит урт рнапы.

Абазашта са сгылоушәа,
Са сгу тынчуп уа уҗы, Аҗсны ,
Сара иузыск'уеит иреиҗу сашәа,
Уа уҗы саанхарц саҗсаны.

Салам устоит, Аҗсны, сыдгыл,
Аҗсуа игуеиҗштәкәа ицкәаза,

Салам иусто уара иудкыл,
Згу цкьоу теис сыџхъаза.

Аџсуа зџаб леиџш, уџшзара
Зегы хнах'уеит, бзиа урбоит.
Аџсны, исану, сылашара,
Сара сгуеисра уазынхоит!

СХАБЛА АТАХМАДЦӘА РАХЬ

Схабла атахмадцәа, асалам ишэзыск'уа
Исырџхеит гула шәычкун, зыгура жәго.
Шарџазыла ианаатуга аџенџыр

ахышәкуа,
Идәылтцует сашәаггы, атых мџаџго.

Ишџаззо шәычкун сгу итыхо амаза,
Ишәызкыду шәгу аџызоуп сарггы
исызтоу.

Шәлегенда кушггы хаштшәа амазам,
Иахәоит сыжәлар џбаны ишшоу.

Сабдуцәа: џзер, Хәџьмырза, Цу, Паша,
Шәыламыси шәтцаси сырхылтцит сара.
Шәхуштәараџы азәы хәа сымизаап нас
баша,

Сыжәлар рыбзиабара сыцрашәтцеит убра.

Исгуалашәоит с-Инџыкџчкун¹, са
сгуаџхара,
Смилаџ ашәа ахьгаз, са сгара ахьтцысуаз.

¹. Инџыкџчкун — қыта хьзуп.

Суапа сөйлаҳэан, сөйхуа хара,
Исызгуакьоу аҕстакуа иртыс ишцауаз.

Сасрыкуа ирашь еиҕш, ахахуда тнахэон,
Еитас ишьтыҕар уи ахы.
Хашьхакуа иртеим дышхамуп хэа рхэон,
Сыжэлар абас рхэонт иахьаҕы.

Среигурҕоит хчаракуа илахҕыху абра,
Сгу итыҕуа хашэакуа Инҕыкҕтас¹ иаууп.
Асас дыхнах'уеит хашьха абара,
Знык ианибаҕь — даанхарц итахыуп.

Ишэиу мѡала спозар, урт зегь сымбакуа,
Ускан ишэызбы са сускуа тааны:
Шэыбла сшыҕашэаз хьаҕшра камтакуа,
Иргаант шэкамакуа са схы сыхҕааны.

Хашьха зышкуа реиҕш иҕшзоуп
слахьынтца,
Сыжэларкуа срылоуп, аиаанишьа сзыртцаз.
Аҕсны мра сыкуҕхоит, Аҕсынтэыла
ихааза,
Аҕсуа ҕхэызбаҕы сгу дталт мратас.

Аҕснытэи сысалам цоит итҕьаны,
Сара ари атэылан сҕа иашан скалеит.
Избанзар с-Аҕсны абзиабара хааны,
Сыхшыѡи схуцракуеи назаза ирзынхеит.

¹ Инҕыкҕь — зиас хьзуп.

Аҕсуаа сгурҕо сырҕылоит шыжыла,
Урт акы рцэымзо, сгуатца аартны.
Исашьцэоуп, исахэшьцэоуп, искиуп
ргубылра,
Рөызара салоуп, стэоуп рыгутаны.

Сабдуцаа гуакьакуа, са сгуаҕхара,
Бзыҕ агурымраҕь сашьнылт ара.
Ох, иҕьанатуп Ритца абара,
Акуаҕы сгук'уа салоуп абра.

Аҕсуа тахмадцэа ианцэырырго ражэа,
Сдадакуа, шэысгуалашэо, схуцуеит
хара.
Сдыргурҕоит, сдыргурҕоит ашлакуа
рашэа,
Исархэоит хбызшэа ак шакуз хара.

Сысалам салгоит, шэымаѡа нкыла,
Сгуатца итаз зегь шэзаныстцеит абра,
Адэы сыкунатц сара гула, сара ҕсыла,
Аѡеишьцэа гуакьакуа сышэҕеиуп сара.

Сара ашәуа насып симоуп,
Сашыца радгыл са сатоуп.
Сара урт ршыацкыа сылоуп,
Срылоуп, сыпсеипш срызгукзоуп.

АИАШЬАРАЗ АШӘА

Апсны сыкоуп, апсуа дгылаф
Са сгу шытых'уа рацәазоуп.
Насып змоу жәлар радгылаф
Саргы цшәымас сыпхьазоуп.

Ара дысфылоит атахмада:
— Уахтаз, дад! — хәа дыхианы.
Сгудылкылоит ан Хамсада,
Сызцу лычкун иеипш сшыаны.

Аратән ажәфән иатәа атәка
Са сгу иакум аапсара.
Абар илаку уархалушәа,
Ишьтоуп сәапхьа Апсынра!

Апсны, Апсны, иумфанызоуп
Агурбьара есқынгы.
Ужәлар зфыдоуп, насып рымоуп,
Игукууп уа уеипш даргы.

АЖЭЫТЭЗАТЭИ АХАХЭҚУА

Алмас еипш, амаэаз итартэоу,
Адгбыл шэаласоуп тоурых хамтан.
Исашэхэа, шака маза шэырхатэоу,
Шака легенда, шака хэамта?

Шака шэырхаани, шака жэбахьей?
Шэцэа-шэжы шака ыра анузей?
Шакаа хацэа ршыа шэхыжжхьей?
Шакаагы шэара шэырхчнузей?

Шакантэ афырхатца изын иткьоз
Ахыкулаа, шэа ишэынкьаны иткуацхьаз?
Ажа-акулаа, ахэа зкьоз,
Шакантэ, шэа ишыжэбо, дыцхьатцхьаз?

Иажацэа дырғагылан идгбыл шихьчоз
ацей
Шэхыжэабжы дыкухахьаз шакантэи?
Айба лгуаша цхзи лылабырз цей
Шэа ишэхыжжы ицахьаз шакантэи?

Ацсра гушпыла иапылаз,
Ацеицэа рыхьыз аашэынцоит.
Шэара зкум фырхацэан игылаз
Смилат хуч ртоурых сшэырбоит.

Цьара шэбахтахын шэара,
Згу еибак'уаз шэцэижэжэон нацхыцла,
Шьала афыра шэнуп цьара,
Цьарах шэхыкакаауп хапыцла...

Иахьа афара ашэала шэцэа-шэжы
шышьуп,
Атракторкуа шэахатыр ба, ицоит
ишэхыкуша...
Акура хьантакуа ртынха атытэа
шэхашьшьуп,
Сара шэфапхьа схырхуоит
сахьшэыкушэо.

АКУА, САРА СЫБЛАХКЫГА

Уашъа ашәуа гурбъарала
Уара иуитауеит салам,
Ихуцра уалоуп гула-ңысла,
Уа уёы дыкоуп, уи дсасзам.

Са сыблакуа уа иукунхалонт
Урт урзымбеит рызхара.
Аёыц нхарахъ умфа шьталеит,
Ашәа ссиркуа аёуп узкра.

Аңсуа, ашәуа, аерман, ақыртуа
Уара ухшара рызхауеит,
Кавказ иаазаз аишыцәа ссиркуа
Рымч уа иуцуп, улашауеит.

Уулиңакуа са сырнылоит,
Алашара ахькаччо,
Ашәткуа чча-ччо сара исфьлоит,
Ашәа фьцкуа ара исхәсит.

Сахьцалакгы, уара усыцуп,
Уара ула са сыгехуонт,

Убзиабара ажәзом, иёыцуп,
Хара сыказ, уа узбоит.

Акуа! Сашъа гус изтаршәу,
Зкы шыкусала узхала,
Акуа! Аңсуа иану, иабу,
Уи ихъз ала укаччала.

Учкун гуакъа саргы сакуны
Ирейбъу ахамта узсырхионт,
Акуа укоуп са сызгы улакуны,
Иара убас сгуаёы уаанхоит!

ЕРЦАХУ

Избоит алакукуа рѣы ашѣа зызхѣоу,
Матѣа шкуакуала еснагъ еилахѣоу.
Ха хазузгурѣо даара ирацѣоуп,
Аха уааигуа кыр ихѣтацѣоуп.

Аха мап, уи ахѣта уа инхазом,
Ерцаху иалшазом ихѣшѣашѣарц
бзынтѣы.

Агу иатѣоу ахаан ишѣзом,
Ерцахугѣы иалшом хгуаѣы ишѣрацы.

Акыраамѣта уи сазхуцуан сара,
Асы закужбузеи хѣа зегъ реиха иара.
Ииашоуп, иааигуам, инаскѣагоуп хара,
Аха еидарада агылара азгѣамам иара.

АТЦЛА

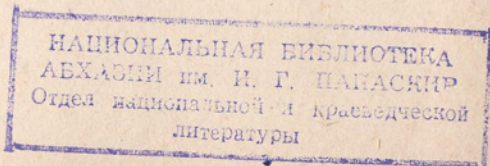
Ашьха цѣхѣыраѣ, ажѣѣан ааигуа,
Атцла затѣ иазхант.
Агуакракуа уаѣа имааикуа,
Ицозма, рымчра рхант.

Азын, афыртын, атѣа
Мкулхан иахатѣон.
Аѣхын шоура аныкшо, заа
Ажѣрахѣ ахы архон.

Аѣа хумга ихымѣта инеиуаз
Уи агу иѣташѣон.
Аха атцла, аѣстѣазара аиуа
Еснагъ иазынхон.

Уа аѣстѣазара ашазаргѣы,
Уи аѣсаларѣсны иакын.
Нас анасыѣ харазаргѣы,
Мышкы зны иазѣшын.

— Мшѣан, иѣама уи анасыѣ,
Хѣахѣра камѣазо!?

Атла агурбъара хханарштыртэ,
Бзанцы икамлазо?! —

Абас ишхуцуаз анаѣшцэа,
Ирбеит лабѣаба:
Атла ишазнейгаз аешыцэа,
Дгылы жэѣани рѣа!

Атла, атла, уѣсы наѣшэмаказ,
Аишыцэа ирызхазеит.
Атла ацэхэыра шыа иазнаказ,
Агурбъара ахъзеит!

Уи шыта ихуарехазар, усума,
Иназеит агухутэы.
Атаа, атакар ирзырзуама,
Иѣацеит атыхутэы!

*
* *

Ацэкурѣара ахаан иакуцуам,
Ари агу еилашуеит.
Уатэ азын мацара ихуцуам,
Ахараза иѣшуеит.

Ари агу азэы иѣашыцуам,
Иахьатахыу иччоит.
Ари агу ахааназ изуам,
Илашо-икаччоит.

Зегь рѣаѣхьа уи иауалу
Нанагзоит мыцху.
Зегь рзыхэан ихалалу
Ауаѣ иаша игу.

АКЫЖКЫЖ¹

Агукуа хых'уан уара җасагъ,
Угурҗыхаган ажэйтә.
Аҗсыхраз зәыр дышҗазаргъ,
Даргыларын уа убжы.

Уара аҗыза бзиа уениҗсуан,
Аҗыза думан есымша.
Иузырҗырц ауаа узеизон,
Уара дара рзыхәа ушан.

Уи җаса акун, иахъазыхәан,
Ианубо ихазха-хҗацаны,
Уа узгы икалеит аныхәа,
Ушәахәа зынза ихааны.

Иахъоуп ианаабатәкыаша нулоу,
Иахъоуп ианхаухәаша узыҗсоу.

¹. Акыжкыж — ашәуаа ырымоу музыкатә-инструментуп.

Иахъа сху-сжы анузмыргыла,
Иузхәом, «сара — сара соуп!»

Аха, сишь, игукатцан,
Убжы шҗаго ихааза.
Ушәахәа, ушәахәа, сгуазырхага,
Жәада усацәажә, уеилгаза.

*
* *

Барен сарен хдин акымызт,
Иагъакымызт ха хмилат.
Абыргцаа, быхтакы брымамыз,
Иагъырымхэоз: — хбыцсахит харт.

Урткуа бара бырымхуцын,
Иагъеицабымкын блакта.
Сара схуцра фызас бацуп,
Бара боуп са сгуфурта.

Сара снеиусит бара бышка,
Харт хагутыха назахарц.
Агу еишызшо дарбан ускан,
Ацстазара шэтуа икалар.

САН БАХЪ

Сатаней-Гуашъа кыр ба блеицшуп,
сан сыхаара,
Са саацсеит хэа бхы бахашшаауэ,
цъара бтэашам бымацара.
Адиух абааш ду бара беицшны,
быкоуп бара, кысра бмыхъзо.
Уи абубуара сара избо,
ашэа иалоуп бзанты имыцзо.
Былацш ала сара игуастоит
хашъха, хага, ханаара,
Уи аз акухап бзиа изызбо
са сызхылтыз ацсабара.
Зкъы шыкусала сыказаргъ,
са исызхэом ба бца исыду.
Ба бхац иарбан изырфашьо,
ашэышыкусакуа ргушфы иадуп.
Уи азы акухап бзиа изызбо,
сара исгуакьоу Абазашта,
Уи азы акухап бзиа изызбо,
сара сгара Ацсынтэыла,

Сылашара, о, сан гуакъа,
 Гуашъа блеипъшми нас хэарада,
Нартаа бцеицэа са исызреипъшми
 хтэылаѣ инхо ажэлар гуарта!

АГУАЗЫХЭАРА

Сара сгуеисра,
Сымч-сылшара,
Сара исымоу
Агуаѣхара

Жэлари ирыстари
Истахыуп,
Урт сыркухыуп,
Сыбла рхыуп.

Са сгу нахуо
Мѣак санылеит,
Хара ссарцаз
Сееинызгалеит.

Амѣа сыкууп,
Сыццак'уеит,
Гуазыхэарак
Сыс сак'уеит.

Са сгу азыхэоит
Шьтахъка схьаѣшыр,

Сгуенсра жэлэр
Ирныџуа збар.

Нас сызнысыз
Амџа кьаџзаргь,
Са ишалызгаз
Агура згар.

Сара сгуенсра,
Сымч-сылшара,
Сара исымоу
Агуаџхара

Жэлэры ирыстарц
Истахыуп,
Урт сырџухыуп,
Сыбла рхыуп.

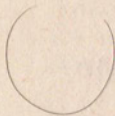
КУДРЫТЭИ АѢХАА

Мраташџамтаз асыџсакуа
куеикуеиуеит,

Атџаџшь ахьыршо,
Кудры сџаџхьа икеикуеиуеит,
Аимхуцкуа еихаџсо.

Абан сџаџхьа Багада шкуакуа,
Кудры азаракуа тнарффоит,
Нас акалткуа ганла еитцых'уа
Амшын ашка уи иархоит.

Цъара абахукуа, амра рьџкьазшџа,
Ацакькуа ашџаџшь рџаџхоит,
Сара, аџсабара иахьада
исымбацшџа,
Кудры аџхааџ сахьгылоу,
сшанхоит!

САШЬА

Ал. Лашәриә изкны.

Алықса, сыбла ухымтуа ухгылоуп,
Сахьцалакгы, сафхьа узбоит.
Уафсуа жәлар урылагылоуп,
Ушыкуфац, аиашаз укуфоит.

Ааи, аиаша азыхәа угылан,
Иатахыу зегь катцауа.
Афсны азы укалам нкылан,
Ашәа ирейбуу азафцауа.

Урт уашәакуа ахьиз шыжьыла
Са сузхуцуа снатәлоит.
Уашәа нагзо игукуу бжьыла
Уа акарматцыс шәахәлоит.

Абазаштаф ашәткуа еизызган,
Уа узы ишытцәран икастцеит.
Аха ихумаруа алаф цәырган,
Исфылалоз, усымбазеит.

— Ашьхакуа ааныжь, фслахә
хасабла,
Суапа сыжәа интарфаны,
Снеуеит избарц шәкыта,
шәхабла!.. —
Абас соухәон сыртәаны!

О, ишәизааит ажәымтацәгьа
Афсцәаха, иуеижьаз абас!
Укоуп ушыкац ха хагутацәкьа,
Уи иалымшеит агу итаз!

Снеуеит, са сузхуцуа фшьаала,
Снеуеит, усфьлатәкьо фшьа.
Избоит исоухәошәа указшьала:

— Салам!
Ушфәкоу,
сашьа?!

АХЬЧА ИАШӘА

Кытак сагулсны снейуент,
Сара сымфасоуп иахьа.
Пхны мшуп, амра каценуент,
Хьчак дафоуп абан афака.

Икуаббаа икушаны асара
Акукуахәа иафуп ахәра.
Абжы хацало есаира,
Дафуп афырпын архәара.

— Сгу иахуент, саб, уа уашәа,
Иамоузен уи уашәа хьзыс?
— Ха хауп изыххәау! — ахәазшәа,
Ғаанатит хнафсшәа сыск.

— Кыр збахьоу ашла ажәала
Ицәымбыуп ажәабжь ахәара.
Иаха игуткаагоуп ашәала,
Афырпын ажәабжь архәара:

«Иубома, дад, иртәыз тауадаа
Адгьылкуа ишырнытц ацәахәа!

Шәыхәла, мап хәа зхәауада,
Сыраху, шәгу ртынчны шәыхәла.

Ажәытәгы срыцын, дад, араху,
Аха исызрылаз урт сара?
Абнаф сыкучон ачарбу,
Исыман цәартас ахуштаара.

Абфьжә еипш аамта сфьо саман,
Зны сымхацьырын Тьркутәылан...
Аха Ленин имра жәфангуахь
ихалан
Сарпхейт, иарпхейт са стәыла.

Са сакушәом еакала ахәашьа,
Ленин ду, дад, итабуп.
Са исыздырам каламла афышья,
Сфырпын, ихәа: «итабуп!»

АШЬХА ЗИАС

Ашәах еимхуцха агу ихтәало,
Иҕыххаа ацыҕхькуа ҕыаны,
Ахахә дукуа ырыдхуашало,
Ғхьаҕа инеиуеит итҕыаны.

Ацаҕыа ҕызҕызкуа аҕылоит,
Абаху дукуа иршәахауеит,
Аха ашьха зияс жәылоит,
Амҕа тбуцәан ицауеит .

Агу каршәны бзанты иубашам,
Аеыртынчра аказшьам.
Ари азияс зияс башам,
Шьха зиясуп, ихуашьуам.

Ихуашьуам, аҕаркуа хытыр,
Икыдхаеа илеир акуа.
Са сышьхауаа, саашәыэхуцыр,
Абраҕа избоит шәказшьакуа...

Шәыҕстазаара зияс хагоуп,
Еилаҕьежьюа аекынтца,
Ханашьара амшын иазнагоуп,
Иаҕымҕасуеит ицкьаза.

АТХ САРА СҚЫТАҒЫ

Амза ахыбла ахалашо,
Сқыта иахулаччоит уаха.
Рыхтырҕашкуа рхы иакурша,
Ицэоуп сышьхакуа доуха.

Арҕашгы иаха аныкуашәа
Артынчызшәа збоит уажәы.
Арха каршәра иахылтызшәа,
Игоит атрактор абжы.

Еилаарцыруент анакуакуа,
Разын гуароушәа ҕара.
Аҕша хьшәашәа, иахмырҕакуа
Иаҕуп ажәабжык аҳәара.

Бырлаш ҕеыхала икуртазшәа,
Иеырбоит ажәәан ахата.
Ашәаҕыҕаҕ, ҕхәыс дырхәазшәа,
Ихгылоуп сқыта алакта.

АГУАЛАШӘАРА

Адгыл афуан, илеуан асырхәы,
Ашәтаа дхәынчан уаха деикуархәы,
Цаханым атахь ихан дагон,
Аҕта еибарлахауа ажәәан ҕырҕон.

Уи ауа сабду, итадынжәга кны,
Аәхәа дахыехәатәаз ихы ларҕуны,
Дкуҕсычхан, иаартны икаба ахәынтәра,
Далагеит идаракуац, ихтыс ахәара:

— Дад, абарт хашьхакуа, еицakra
зыкузам,
Ахра еиҕыцәракуа, зтоурых хуашьзам,
Убарт рынхыт ауп хашьцәа аҕсуаа
ахьынхо,
Хатцарей ламыси рзы зызбаху гахьоу.

Иудыруаз, сыцкун, — иажәа неигзон, —
Ажәытәан харгы убрака ханхон.
Уброуп ха хшәам дгыл иахьиз атоурых,
Аха Амшын Еикуа изхытны, еикуных,

Абырзени атыркуеи убрака ишако,
Ханхара-хантаыра, хафсадгыл шако
Иандэыкула, хажэлар гылеит хаха,
Закафгы еимырхда-еимфырхда маха-
маха...

Ускан афыртын иасыз хаизыхэхэа,
Хаикунакбан, хаихеит Кубина афшахэхэ.
Ацара ца, сычкун, умахуар еилых,
Бафчыдан иулаз узлытыз рфух.

Аидыслараф умцабрыз, умшэан
нахьатахыу,
Хатыр акуца ужэлар қабрыз ирзафу.
Абар, сычкун, аамта фыц уалиаант уара,
Зны Афсныка уцозар уашыца рбара,

Уабду исалам сызрыт, унырфыл,
Дад, рымафа гукала исзынкыл! —
...Исазхээз сара сыжэлар рыхтыс,
Уажэ дыказам, акыр цит уи аахыс,

С-Базашта, сфсадгыл саазан сара,
Афсныка саанаштит, истарц ацара.
Рафхьаза аинститут ашэхымс санхыт,
Ахацахэа исгуалашеит санхучыз нхыт

Сабду инижыыз иуаснат-ихэхэа,
Уи иажэху сашыца рфы еитасхэонт
нахьа.

САРА СХЫНХЭИТ

Сара схынхэит уара ушка, скуакь
хуч,

Сара схынхэит исызханы.
Сгуатца ифыхеит ашэа гурфыху,
Угурфьарашэа саханы.

Игукытэык'уа афшатэфа сфылент,
Афша хутхутит: «Шэак хазхэа!»
Сара, аиашаз, мыч фыцк сылалт,
Саннавал Инфьыкь афшахэа.

Ацэкурфакуа цон еижэхыслан,
Амшын ду ахь еиханы.
Агурфа лафырз рыба ихыла,
Игылан ашыхакуа сханы.

Архакуа рфы имарымажан
Аеафра дукуа збеит сара.
Ашэакуак сыман сышэфылашан,
Ишэгуафхозар, уи ауп сеафра.

Ишәгуамҗхозар, ишәхәа имзакуа,
Са скаламгы уи ала ибжыап.
Сашәа исхәогь гурҗыхаган
Абри адгыл аҗы инаган.

Сара истахыуп, сара исылшап,
Сабшҗтра атҗеира аҗсахара.
Инҗыкь азеиҗш сара сашҗтоуп,
Амшын ду ахь ацара.

АМИНАТИ ЛАБДУИ

Аминат дандәылкьа адәахьы,
Дышнашаз лабду икны днеит.
Дычча-ччо дныкутәан ишҗамхы,
Лгурҗбара аацәырган илхәеит:

— Бабаду, уара иудыруама,
Заку мшу са сзыхәан иахьа!
Раҗхьаза, иахьоуп, иуахауама,
Ашкол ахь сара санцауа.

Ашәкуҗхьара уа сеаршҗцыланы,
Сара истап анбанкуа зегьы.
Санааилакь аҗны, снаудтәаланы,
Иусырҗтап аҗхьашьа уаргы. —

Имота хуч дааимидан блала,
Даацәажәеит лхы аашҗышҗны:
— Беадцалан атцара тцала,
Идухоит убаскан быҗсынтҗры!

Ихирхааит амҗа бызкулаз,
Убринала хгурҗбааит зегьгы.

Бца, дад, еснагъ быѣхъагылаз,
Смота хуч, иахъзаша згухутэы!

Лнапы кны днаскъеигент имота,
Ганкахы икыуп илаба.
Абду дышгурѣауа зымбода,
Ишьтамта ѣацонт лабѣаба!

*

* * *

Сара бызбоит
Амхаѣы...
Башѣабжъ гоит
Ахуаѣы.

Уа иаѣшѣымоуп
Бымч-былша.
Аѣхъаху бымоуп
Есымша.

Амца ацрабцеит
Сара сгу.
Амчгы табцеит
Уи мыцху.

Схуартам быда,
Бара итѣа.
Бара скыта
Агуатѣа!

ААЛЗГА

Аалзга, Аалзга, уцойт утрысуа,
Аџаџкуа урхыхэхэо, уткбаны,
Шџауардынтас, умтџыжџџа
Иукџойт ашырхџа итганы. еитых'уа,

Аламала ус уаангылом,
Ахахџкуа урысуеит, ганха ицкџо,
Ашьхатџыла атас уакушџо,
Унеуеит, фымцан укацџо.

Уцџкурџа ссиркуа куеикуеиуа,
Ауаџы игуатџџ итаџхойт,
Уцырцыруеит, зны уџбухаруеит,
Аалзга, Аалзга, уџбашџатџхойт.

Убзиабара сара исыма
Нхытџка изгойт, ихатџа!
Сара сзиас Инџбыкџ абла
Уадызбалоит уцџџаза!

ЛАРА ДСЫЦУП

Амџџду саныла снеиуеит,
Хуцрак сгуатџа итџхџауеит.
Нак-аак сганахџ аџнкуа халоит,
Еихачџџа идырлашауеит.
Хулџџазуп.
Аџџлар мшынтџас инен-џеиуеит,
Иџсыршџагаха аџша рхџысуеит,
Рхџ-рџы рхџачџо еизгурџџауеит.
Шџардаџ сџџылоит атыџџаџџа,
Аиашџаз, даара удыршџанхалоит,
Сџџызак дгуастойт, изџџаб дицуп,
Апырпыл еиџш, лџџышџџкуа
еицралойт.

Уи саниба, дсыдыххылан,
Салам ситеит дџџышџџырчџауа.
Нас днасаџџааит уаџа сџџыза:
«Ухџала узыџкоуи уахџлеи-џеиуа?!»
Аџџак истеит: «ааи, сџџыза,
Са сџџџџуп араџа, аиашџаз,
Аха сџџмџа сгу дацрытџны
Цџџа дышџџмџџо, уара иудыруџаз!»

СЫЛҢЫЛОИТ УАХА

Сгуатца тгурбьонит уамашәа,
Уака сгу шәәхәонит.
Зынгы итыц ицарашәа,
Анасың абонит.
Сгуатца, угурбьа уамашәа,
Указ уеилыхха,
Избан акузар, сыхькуршәа
Сылҥылоит уаха.
Сара сныкуа-ныкуо сцоит,
Мап, сыфны сцоит.
Хамтакуасгы ашәткуа згоит,
Блала урт сыхьчоит.
Хәашьак амам сгу шыхумаруа,
Икоуп имраха.
Избан акузар, сыбла қаруа
Сылҥылоит уаха.
Амра цениан... ус ишцениуаз,
Итегь илашеит.
Атцла иалшәан аббьы шнеиуаз,
Саңхьа икашәеит.
Амра ташәар, амза ыкоуп,
Итегь игукха.

Сыкулен сарей наххоу цыскоуп,
Сылҥылоит уаха.
Ажәлар неиуеит тынч еицылан,
Шьоукы иццакны.
Сенбадырбонит урт напыла,
Иахьа сыхтакны.
Истахьуп ифьтны ирасхәар,
— Сгурбьонит, ишәаха!
Лара дыңшуп, избан акузар,
Сылҥылоит уаха!

ИГУАКЪОУ АСАХЬАҚУА

Ашьхатэыла салал сненуент,
Сшьаға ейхызгоит итбааза,
Ашьха хауағе сгу кеикеиуент,
Пъхьака сненуент сыбубуаза.

Кацуху бааш ду сапъхьа игылоит
Уи атзамцкуа кааза,
Нарт Сасрыкуа сара дсыпъхьоит,
Сидикылоит уи дразза.

Нас хаицеыжэлан адэы хныкулоит,
Иахбоит хауа-хтынхара.
Ха хгуръбара амѳа шытыцзоит,
Иахьазхаз Нартаа хтаацэара.

*

* *

Шапъхьа абар атар еидтэала-еидтэало,
Рыбжымы еилатэан ашэа рхэоит, ирхэоит.
Разыншоа хнапы иантэала-антэало,
Ашьжымытан ашьац-аагага ахэоит.

Аицъын аман наант ацэылашара,
Игулшымжэ наатит агушпы.
Зегы-зегы ха нахзыпъшуп, сылашара,
Иазхоуп уашьта, бшаахара бнапы!

Аи, ибыстоит шытцэрак ашэткуа ҕыхны,
Иахьа аицъууп, иазхоуп, исахэа аға.
Аицъын еицъш хабзазара лахҕыхны,
Пъхьа хчаларц, аҕстазара еиѳырעה.

СГУАТЦА ИТОУ...

Сгуатца итоу хэа шээзтаауазар,
Скуакьае икоу аштэкуа роуп,
Инцбыкь ацэкурцакуа роуп,
Са суал ахь уа уцшуазар,
Амра иташэо сара стэоуп.

Аацын еицштэка сгуатца шэтуеит,
Зынгы арџаш еицш ицжэоит.
Уака ацыцхькуа лакьуеит,
Стэыла гуакьа амца цхоит.

Сара еснагь еицш сгу џацоуп,
Гурбьоуп иацу сара сашэа,
Арха еиужькуа малла ихџоуп,
Амал хьцит, иазымкзашэа.

АВАЗАШТА АЛАХЬЫНЦА

1

Уа шыжэбана исызгуакьоу са стэыла,
Сыдгыл лашара, насыцла сзаазо!
Накьа макьанагьы учкун куцш сыла,
Хамтак удымлацт, уара иугуацхо.

Сыцсы уаџхэарами, стэыла мрацхара,
Бана ушцазымбои са сызкухшоу!
Цамтоьжэџакуа шьтызхьыз урха ецэара,
Урт ргуаџами уа уцеигьы сахьтоу.

Бана ишцазымбо сыжэлар гуртэыла,
Сышыхакуа игьылоу, нас ажэџан иатэа,
О, нецэымьхон нак, сара стэыла,
Зан дьацэымьыу дихьазар аџа.

2

Ашла ажэабжь цаулакуа ихэоит,
Сыжэлар иртэуп, иртоурыхьууп иара.
Урт сыжэлар шыкуцоз агура унаргоит,
Арацэгыла данашьтаз Кавказ агара.

Мѡас иарбан узнымсыц са с-Абазашта,
Улабырз удгьыл иалаба ицент.
Ирейбыз атеицѡа тыган уа уашта,
Ртѡыла изыкумѡшуа имтарсны иргент.

Ирзон уара утеицѡа атырку качбеицѡа,
Рыцсадгьыл гуакѡа иацѡыргон хара.
Анацѡа рыхтѡѡуон ирцѡыргоз атеицѡа,
Ишьны асабаѡе икажьын дара.

Сабацѡа рхуамцкуа урт бѡоушѡа ирхан,
Шѡоукгьы еикуѡахѡа ѡба дук иадырк'уан,
Урт рымѡа «Адгьыл канмат» ахь ирхан,
Стампыл аѡырмакѡаѡе нас иртиуан.

Атырку гумшата инапы кѡашь шѡакѡума?
О, Абазашта, исызгуакѡоу сара,
Иабази уа утеицѡа, иабаѡоу, иѡсума,
Мамзар ирыцѡахуха иныѡоу дара?

Икалап, рылабырз рыба иазымк'уа,
Абазашѡа рѡѡозар ртѡыла иазхьны.
Икалап, ашьхарцѡа-фырхацѡа иазѡымкуа
Имшѡакуан икуѡозар, ахакуитра ртахны.

Икалап, аргылара дукуа ирхызар,
Нил ажѡытѡтѡи азиас аѡшахѡаѡы.
Иалымшѡи урт аѡсратѡѡѡа ртахымзар,
Аха аѡсцѡахѡа данызар рхы-рѡы.

Заѡа гуаѡрей цѡамѡѡуеи урыниазеи,
Заѡа унасыѡ, лашѡѡзи уара!
Заѡаѡ шѡшьа цѡѡа урт ирцѡацѡазеи,
Аха иѡалозма уеизгьы рызхара?!

Ухуда иѡутѡаны иусуан умшѡѡ,
Умал хуч иумаз ргон еизыхѡхѡа.
Аха иучѡауан, иучѡауан ушѡахуѡ,
Ишыргашаз дырны амтарсцѡа иуххѡа...

Абар угутакгьы ѡалент лабѡаба,
Ицѡырцит Ленин имра ашѡахуа.
Аѡхзы иѡоутѡаз цѡѡа ианѡаба,
Аиаша ѡагылеит, угуатѡа итахухуа.

Абар аѡстазара ахѡааз иѡырны,
Умтѡыжѡѡа еитѡыхны ушьтызхыз уара.
Избанзар уи ааугент уѡсы цѡѡа тины,
Рыгутѡѡѡѡа угылеит итынчхаз жѡлара.

* * *

Аха иутѡашьѡуан хѡа хѡаѡѡа,
Хтѡыла ду иѡулеит, хамра тѡшѡарц.
Иаштан идырзырц, иѡѡыреырцгьы хѡѡа,
Ханасыѡ, мѡабѡла зынѡа идырхуашарц.

Еитанит агуаѡ цѡгьа утеицѡа ргуаѡы,
Уа узыхѡан аѡстазараз игылеит дара.

Аба хумга изытрыст рымчкуа акны
Шахим, Зулиа, Нартаа — утаацэара.

Рыџстазара хэаадан урт уара узы,
Ишџыкуз дышхьатцаз шьтахька
Рамазан.

Акулаџ даных'уа хтэыла ахаџы,
Цуцеи Хмарей уа ирыхьчауан.

Урт рыкшара иамыхуоз, амтарсџы
дыкьуан,

Адгьыли ажџэани еимардон дара.
Мацэысшэа амца цџэантэыка илакьуан,
Хаџацэа рхуамцкуа ирыжьуан ара.

О, закаџ аазада уа ухш иразу,
Закаџ фырхацэан изызеи нас.
Ахацэа, хьшыыцбоушэа енагь иласыз,
Аџныка агьежьра рмоут лахьынтас.

Ажэыларахь инеиуан ухьз-уџша хэаны,
Ухьзала иныкуны еидгылон зегьы.
«Абазашта, хгуакьа» рыгукуа иртакны,
Адгьыл аџ ишьталон дугьы хучгьы.

Еитах амцабз иаиаант дара ,
Агумбылра ашьта дырзит зынза.
Стэыла, уаџыз еснагь азхара,
Ашэт уаџызахарц, убас уџшзаза.

Бзынцдык сажэакуа урылшэом уара,
Ашэт еиџш угултны уџоуп иахьа.
Сыбла ухызаргьы, усызбом сгуазхара,
Иатцэоушэа сгуаџы утакыми џаџхьа.

Умтэыжџа сытцакны сумоуп саазо ,
Са салагурџьоит умч-улиа.
Ох, ишџаџшзоу, угуаџы ианзазо
Убахчара игылоу, нак-аакгьы рыџеша!

Избоит џнык иакран ухаџэ шлакуа
икажьу,
Нас урт ракузами издыруа зегьы?
Зрашькуа ирхьууаан икахаз утцеицэа
Ршьа каџшь анхалеит ухахэкуа ргуаџы.

Ашэа рзысхэоит ашла-фырхацэа,
Зыдгьыл азџыдара зџацэа ирзаазгаз,
Афымца мџа анызтџо, иџызеуа арацэа,
Зыџсадгьыл ахьзи аџшеи ирыззырхаз.

Кубиней Инџьыкьы шеилатэо иеиџшны,
Уарей ажэлари акны шэеилатэоуп.
Уеаџра тыргоит уака еибеиџшны,
Ахатцарей ауси арака еишьтоуп.

Ужэлар русушьа убар, иугуаџхап ,
«Шџџара шэгуалашэа» рхэоит
еихуаџшны.

Аҫар рааста, урт мамзар еитҫаһап,
Ҙхьаҫа инеиуеит, аиааира ганы.

Урт аҫа иалтыз, аҫабаа збахьоу,
Рымҫ ҫырҫас иахьа иҫалахьеит,
Нартаа шәрыҫхьишь, ара идырехуахьоу,
Хҫар иреисарҫ ртахымшәа збауеит.

Избанзар сьжәлар гылеит, разкыла
Рымҫа ылырхит, насыҫла икутоу.
Иалкьа иҫеиуеит жәҫан харакыра,
Амза аштагь италоит, рышьтакуа антҫо.

Еснагь уҫами, с-Базашта исызгуакьоу,
Унасыҫь мырхуаган сгуатҫа итаҫхоит.
Иахьа адәы дыкузам уа иулакьакьо,
Сара сдуха-ҫыҫхьаза уара уҫахоит.

Уи оуп сзырзышәахәо сьжәлар гуртәыла,
Сышьхакуа игылоу, нас ажәҫан иатҫәа.
О, усьәымыҫхон наҫ, сара стәыла,
Ан дызҫәымҫыу дихьазар аҫа!

А Х Қ У А

Сан, Аҫсны — еит. Ан. Аҫьынҫьал . . .	5
Сҫабла аҫаҫмадҫәа рахь — еит. Т. Чаниа .	7
Аиашьараз ашәа — еит. Б. Гургулиа . . .	10
Ажәйтәзатәи ахахәкуа — еит. Вл. Анҫуаб .	12
Акуа, сара сыблахкыга — еит. Ан. Аҫьын-	
ҫьал	14
Ерҫаху — еит. Т. Чаниа	16
Атҫла — еит. Б. Гургулиа	17
Аҫәкурҫара ахаан иакуҫуам — еит.	
Пл. Бебиа	19
Акыжкыж — еит. Н. Куҫниа	20
Барей сарей хдин акымызт — еит. Б. Гур-	
гулиа	22
Сан бахь — еит. Ан. Аҫьынҫьал	23
Агуазыхәара — еит. Б. Гургулиа	25
Кудрытәи асхаа — еит. Ан. Аҫьынҫьал .	27
Сашьа — еит. Пл. Бебиа	28
Ахьча иашәа — еит. Ш. Чкадуа	30
Ашьха зиас — еит. Н. Куҫниа	32
Атҫх сара сқыҫаҫы — еит. Б. Гургулиа .	34
Агуалашәара — еит. М. Миҫаиа	35

Сара схынхэит — еит. Н. Кутцниа	37
Аминати лабдуи — еит. А. Цьонуа	39
Сара бызбоит — еит. Пл. Бебиа	41
Аалзга — еит. Ан. Ацъынцъал	42
Лара дсыцуп — еит. Ан. Ацъынцъал	43
Сылпылоит уха — еит. Т. Чаниа	44
Игуакъоу асахъакуа — еит. Ан. Ацъын- цъал	46
Цацъха абар атар еидтэала-еидтэало — еит. Пл. Бебиа	47
Сгуаца ицоу — еит. Т. Чаниа	48
Абазашта алахъынца — еит. Т. Чаниа	49

Аредактор Н. Тар-цъа
 Атехредактор М. Хахмигери
 Акорректорца: Т. Папба, Т. Ашьхараа
 Асахъацыхсы Б. Авербах

ЕИ01485. Акъыцхър. анапы атацуп 25.IX.1964 ш.
 1,75 кыццхъ бъыц ыкоуп. Атыжър. хыцхъаз.
 бъыц 1,25. Акъаад аф. 70x92¹/₃₂.
 Азак. № 3293. Аху 10 к. Атираж 600.

Ашекутыжырта «Алашара»,
 Акуа, Ленин иул., № 9.

Кырт. ССР Аминистрцаа Рсовет акъыцхъ азы
 Ахъынткомитет аполиграфиагэ ааглыхра
 Хада Акуатей атипография № 7
 Ленин ихъз зхыу
 Акуа, Ленин иул., № 6.

Аху 10 к.